

sayın Bakanın konuşmasında tüm bu sorunlar hakkında da düşünce ve tedbirlerini görmekte hakkımızdır.

Bu inançla bütçenin, Bakanlığın değerli elemanlarına, ülkemize yararlı olmasını diler, saygılar sunarım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kanga.

Ulaştırma Bakanı Sayın Nahit Menteşe, buyurun efendim.

ULAŞTIRMA BAKANI NAHİT MENTEŞE (Aydın) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin sayın üyeleri;

Konuşmama başlarken; işletmeci, yatırımcı ve hizmet üretici kuruluşlardan oluşan Bakanlığımın çalışmalarına görüş, tenkit ve temennileriyle ışık tutan parti grubu sözcüsü arkadaşlarıma ve kişisel olarak konuşan sayın Kanga'ya teşekkürlerimi arz ediyorum ve Yüce Meclisi saygı ile selâmlıyorum.

Ulaştırma hizmetlerimiz; bünyesinde mevcut özel-lik dolayısıyla, daima eleştirmeye, tenkit edilmeye muhtaçtır. Senatoda bir değerli senatörümüz, çok güzel ifade ettiler; dediler ki: «Ulaştırma hizmetleri, her gün, her vatandaşın kontrolündedir ve her vatandaşın ulaştırma hizmetlerine her gün muhatap olduğu için, her gün onu kontrol etmeye sahiptir».

Hakikaten muhterem arkadaşlarım, doğru bir sözdür. Çünkü herhangi bir fabrika, memleketimizin şurasında, burasında dağılmış, yahut herhangi bir hizmet belki gözden kaçabilir; ama telefonuyla treniyle, havayolları ile, Devlet Hava Meydanları ile ulaştırma hizmetleri her gün tenkitlerinize açıktır. Her gün hemen hemen her insanın karşılaştığı hizmetlerdir bu hizmetler. O bakımdan değerli arkadaşlarım, ulaştırma hizmetlerini ne kadar tenkit etseler, yeri vardır. Hakkıdır, haksızdır diyemiyorum, ancak, bazen gerçeklerden uzaklaşmaktadır. Bu hususları müsaadenizle benim cevap vermeye zaruretim vardır.

Her memleketin bir ulaştırma politikası var, bir ulaştırma hukuku var ileri memleketlerde. Bizim de var muhterem arkadaşlarım, ama Türkiye'de hizmetler o kadar ilerlemektedir ki, o kadar kalkınma çabasına girişmiş bulunmaktayız ki, ulaştırma olarak bunlara yetişmek mümkün olamamaktadır. Ancak, ulaştırma, koordinasyon idaresi önümüzdeki 10 senenin ulaştırma politikasını tespit etmektedir. Bu ilerleyen hizmetler muvacehesinde ulaştırma politikasını yeniden tespit etmek zarureti hâsıl olmuş bulunmaktadır.

Aynı zamanda jeopolitik durumumuz transit bir merkezde bulunuşumuz sebebiyle ulaştırma hizmetlerimiz fevkalâde önem kazanmıştır. O bakımdan politikamızı, ulaştırma politikamızı yeniden tespit etmek zarureti mevcuttur.

Sayın Kanga arkadaşımız, burada karayolu taşımacılığının günden güne artmakta olduğunu belirttiler. Hakkıdır muhterem arkadaşlarım. Bugün Türkiye de karayolunda seyahat eden % 93 yolcu vardır. Yani muhtelif vasıtalarla seyahat edenlerin % 93 ünü karayolunda seyahat edenler teşkil etmektedir. Demiryolunda ise bu % 5 dir muhterem arkadaşlarım. Yük taşımalarında ise, karayolu, % 60'ı teşkil etmekte, demiryolu ise % 23'ü teşkil etmektedir. Bu motorlu vasıtaların gelişmesi Türkiye de karayollarının inkişaf kaydetmesi sonucudur kanaatindeyim. Ancak demiryolları da, son petrol zamlarından sonra, enerjinin pahalılaşmasından sonra, kitle taşımaları bakımından önem kazanmıştır. O bakımdan demiryollarına önem vermek mecburiyeti vardır.

Dünyada, meselâ İtalya'da; her zaman misal olarak gösteriyorum; karayollarının bu inkişafı sonucunda âdeta raylar sökülmüş, karayollarına dönülmüş gibi. Ancak söylediğim sebeplerle yeniden demiryollarına dönmektedir bu memleketler.

Amerika, İkinci On Yıllık Planında (Yahut, demiryolları için on yıllık plan yapmıştır) on yılda 100 milyar dolar harcayacaktır. Geçenlerde gittiğim Ulaştırma Bakanları Konferansında bu planı bizzat Amerika Ulaştırma Bakanı ifade etmişlerdir. Demekki o kadar mükemmel ağı bulunmasına rağmen Birleşik Amerika dahi 100 000 000 000 dolar harcamak suretiyle demiryollarını ıslah etmektedir. Bu önümüzdeki kitle taşımaları bakımından demiryollarının önem kazanmasından ileri gelmektedir.

Sayın Kanga arkadaşım önemli bir hususa temas ettiler; dediler ki: «Bir tarafta Bayındırlık Bakanlığı yapım işlerini yapmaktadır, diğer taraftan Ulaştırma Bakanlığı bunları işletmektedir». Dahası da var; onarımını, bakımını Ulaştırma Bakanlığı yapmakta, yapımını da Bayındırlık Bakanlığı yapmaktadır. Hakikaten bu, arkadaşımızın işaret ettiği gibi zorluklar yaratmaktadır. Ancak Bakanlık olarak Bayındırlık Bakanlığı ile devamlı koordinasyon kurmak suretiyle bu güçlükleri yenmeye çalışmaktayız. Diğer ileri Batı memleketlerinde yapım işi de Ulaştırma Bakanlığının bünyesinde toplanmıştır;